

Apponyi egyénisége

Írta: Csernoch János

Apponyi Albert gróf közéleti tevékenysége messze kiterjed hazánk határain kívül. Megértem tehát, hogy midőn a Magyar Külügyi Társaság Apponyi-Emlékkönyvet ad ki, Apjponyi Albert gróf szereplésének és működésének azt a széles területét akarja visszatükröztetni és bemutatni, melyen külpolitikai és külföldi tevékenységével állított Apponyi Albert gróf önmagának és a magyar névnek is maradandó emléket. Illetve ne beszéljünk még emlékről. Apponyi Albert gróf élő, eleven ható erő a külföldön, a nagy világban is, ahol nemzetközi és ahol Magyarország sorsát érintő kérdések merülnek fel. Apponyi Albert gróf szava, ahol elhangzik, ott felfigyelnek és meghallják a magyarság szavát, legyen az panaszszó, melyre ma annyi okunk van, vagy legyen az az emberiség nagy családja egy kis tagjának szava az emberiség nagy kérdéseiben. Az a nagy nemzeti kincs, amit Apponyi Albert gróf a magyar nemzetnek jelent, az elismert és mindenütt megcsodált emberi érték. A nemzetek közös fórumán es tanácskozásain Apponyit az a tisztelet övezi, mely azoknak jár, akik nemcsak egy nemzetéi.

Tudósoknál, költőknél, művészeknél hamarabb és könnyebben találkozunk ilyen általános, egy világ elismerését jelentő megbecsüléssel és értékeléssel. Annál nagyobb dolog, ha ezt a politika területein működő egyéniség éri el, kivált ha hozzá oly nemzetnek tagja, mely számarányánál fogva is kicsiny és sajnos, amely annyi félreismeréssel is találkozik, sőt annak ma egyenesen áldozata. Szimpátiára hangolni, visszhangot kiváltani, vagy csak objektív ítéletre is kényszeríteni azokat, kiknek lelkiületét közömbös, vagy néha ellenséges érzületek is tartják fogva, sokkal nehezebb és sokkal nagyobb szellemi képességet

is igényel, mint mikor kedvezően hangolt világban kell eszméket és rokonérzelmeket felkelteni,

Apponyi Albert gróf dicsősége és nagysága éppen ebben van, hogy a múltban és ma, a világáramlatok és a nagy politika bármilyen irányai közepette is, úgy tudja hallatni szavát és úgy tudja képviselni nemzetét, hogy nem tudnak elzárkózni szavának hatása és igazságai elől. Méltán kérdezheti tehát az ember, hogy miben rejlik Apponyi Albert gróf eme hatásának és sikerének titka? Mert egyedül a nagy szellemi képességei még nem adnak kielégítő magyarázatot erre. Sokszor ismerünk nagy tehetségű államférfiakat, kik nem tudnak szellemükkel ilyen hódítást csinálni. Nem képződik személyük körül a tiszteletnek az a glóriája, mely viszont másokat, mint Apponyi Albert grófot, körülveszi. Még nem ad kielégítő választ az a tünevényes szónoki képesség sem, melyet Apponyiban ma már nemcsak Európa, de az egész világ csodál. Hiszen a világ minden részének és országainak képviselői hallgatják ma a nemzetközi intézmények ülésein Apponyi Albert szónoki remekléseit. Tudjuk, hogy ma Apponyi Albert grófot a világon élő egyik legnagyobb szónoknak tartják, de még ez sem biztosítana neki a hírnéven kívül akkora tiszteletet és elismerést. Apponyi Albert gróf szellemi kiválóságán és páratlanul álló szónoki művészetén felül *egyéniségének erkölcsi szépségében és nagyságában rejti* hatásának, az emberekre gyakorolt varázsának és sikerének titkát. Ezt akarom én megállapítani akkor, mikor mások ez Emlékkönyvben megrajzolják Apponyi Albert gróf külföldi tevékenységének nagy körvonalait, vagy részleteit. Akik vele együtt sokszor vettek részt, vagy közvetlen közelből látták nemzetközi fórumokon végzett munkáját, azok bizonyára behatóan és a maga nagy arányaiban fogják megírni és méltatni az emberi haladás és a magyar ügy szempontjából elévülhetetlen érdemeit. De Apponyi Albert gróf egyéniségének erkölcsi valórtjét mindenki meg tudja állapítani és mindenki érzi, aki személyét ismeri, aki inkább itthon, a hazában kifejtett közéleti tevékenységét szemlélhette.

Apponyi Albert mindenek előtt mindig *eszmét* képvisel, mikor egy ügyet szolgál. Ez eszmei magaslatra emeli minden szavát és munkáját. Apponyi Albert gróf mindig teljesen át is van hatva azon eszme igazságától, melyet képvisel. Ez ad sza-

vának olyan csengést és ez gyűjt ki benne olyan tiszta lángot, hogy az mindjárt a tiszta meggyőződés erejével hat. A legszebb szavak és szónoki formák ezen erkölcsi tartalom nélkül sokszor hatástalanok. Az igazságban való hit és mindig csak a meggyőződésnek kifejezésre juttatása szerzi meg és biztosítja már eleve azt a tiszteletet, melyre az érdektelenek, sőt ellenfelek körében szükség van. Ezt nem lehet megszerezni csak zsenialitással. Ehhez az egyéniség erkölcsi jellemnagysága kell. Csak ennek van olyan kisugárzó és lenyűgöző ereje, amilyennel Apponyi Albert rendelkezik, ha bármilyen eszmét vagy ügyet képvisel.

Fel sem mérhető érték ez ma a magyar nemzet szerencsétlen sorsában, Apponyi Albert szavának szárnyain úgy viszi szét a magyar nemzet szenvedéseit, sérelmeit és igazait, hogy azokat nem mint egy politikus felfogását és okoskodását fogadják, hanem mint egy igazságot szerető és kereső ember lelkének megnyilvánulásait, ki egyben nemzetének legnemesebb képviselője. Csodálatos az a hang és a kérdéseknek ama beállítása is, mellyel Apponyi a mindenkori közönségnek, vagy hallgatóságnak lelkületéhez és objektív gondolkozásához közelebb tudja vinni az ügyet, melyért szót emel. De ebben a művészetében nem formai ügyeskedés érvényesül. Apponyi lelkileg tud oly finoman beilleszkedni a mások lelki világába és az igazság birodalmába, hogy mindenki kénytelen megérezni és elismerni a legideálisabb és legigazabb ember tárgyilagosságát. Apponyi személytelenné tudja tenni és az eszme magasságába tudja emelni az ügyet, az érdeket, melynek szolgálatában mindig egy magasabb rendű igazságot is szolgál.

Mindez Apponyi Albert gróf szellemének egészen szokatlanul nagy skáláján felül, ismétlem, erkölcsi jellemében gyökeredzik. Erkölcsi sikereinek nagy titka egyéniségének eme magas, tiszteltre méltó vonásában van. Ennek megállapításával pedig talán hozzájárultam egy kis világossággal ahhoz, hogy jobban megértsük körzéleti és külföldi tevékenységének varázslatos hatását és így tudjuk csak igazán értékelni külföldi szereplésének és nagy arányú működésének áldásos voltát is.